

ומביא נזיר העולם כשיקל את שערו, שלש בהמות, לחטאת, עולה ושלמים, (23) כקרבנות הנזיר בגמר נזירותו, על אף שנזיר עולם אינו מסיים את נזירותו.

ואם נטמא נזיר העולם, הרי זה מביא קרבן טומאה [שתני תורים או שני בני יונה, ואשם כשאר הנזירים].

אבל נזיר שמשוון, אפילו אם הכביד שערו, אינו מיקל אותו.

ואם נטמא, אינו מביא קרבן טומאה. (24)

ומשינין: חסורי מיחסרא משנתנו, והכי קתני בה:

האומר: "הריני נזיר עולם", הרי זה נזיר עולם!

ומה בין נזיר עולם לנזיר שמשוון? —

נזיר עולם, אם הכביד שערו, מיקל בתער, ומביא שלש בהמות, ואם נטמא מביא קרבן טומאה.

נזיר שמשוון, אם הכביד שערו, אינו מיקל בתער, (25)

ואם נטמא אינו מביא קרבן טומאה.

ב-ת

גמרא:

שנינו במשנה: מה בין נזיר עולם לנזיר שמשוון:

ומקשינין: "נזיר עולם" — מאן דבר שמויה?! מי הזכיר עד עתה את ענין נזיר עולם, עד שהתנא מתייחס אליו כדבר ידוע?! ידוע!

שנינו במשנה: נזיר שמשוון אינו מיקל, ואם נטמא אינו מביא קרבן טומאה:

ומדייקת הגמרא: נזיר שמשוון, רק קרבן טומאה הוא דלא מייתי [אינו מביא], (1) אבל נזירות, חיילא עליה [חלה עליו לענין טומאה], ואסור הוא לכתחילה ליטמא למתים —

ליטמא למתים אפילו לכתחילה, ולשון המשנה מתבאר בגמרא.

ב. בתוספות ובמאירי כתבו עוד נפקא מינא ביניהם לענין שאלה, שנזיר שמשוון אינו יכול להשאל על נזירותו [כמבואר לקמן בגמרא יד א, ובמכות כב א, וראה מה שכתב רש"י שם בטעם הדבר], מה שאין כן בנזיר עולם, ובתוספות נתנו טעם למה לא הזכירה את זה משנתנו.

25. במשנתנו לא שנינו גבי נזיר שמשוון "בתער".

1. מלשון זה משמע שדיוק הגמרא הוא ממה ששנינו שאינו מביא קרבן טומאה, אך בהמשך

במאירי, וכן כתב בקרן אורה לקמן ח ב בד"ה והנה אחרי בשם הרא"ש [וכתב לסייע דבריו מילקוט נשא בשם ספרי זוטא, וראה שם מה שכתב עוד בזה], וכן כתב במנחת חינוך מצוה שסח אות יב; ואולם ראה מה שכתב החזון איש [קלו א] לפי משמעות לשון הרמב"ם, ראה שם אריכות בגדרים אלו.

23. כתבו התוספות: "הלכה למשה מסיני, ואסמכתא מאבשלום דאמר אשלם נדרי חטאת עולה ושלמים כנזיר טהור". וראה דברי הגמרא לקמן בסוף עמוד ב, ובמהשנתבאר שם בהערות.

24. א. מסקינן בגמרא, שמותר נזיר שמשוון

ואם כן תיקשי: **מני מתניתין** [כדעת מי היא משנתנו], הרי לא רבי יהודה היא ולא רבי שמעון!?

דתניא: רבי יהודה אומר: נזיר שמשון נזירות חלה עליו, אבל מותר ליטמא למתים, שכן מצינו בשמשון שנטמא למתים, וכדמפרש לקמן בגמרא היכן מצינו שנטמא. (2)

רבי שמעון אומר: האומר "הריני נזיר שמשון" לא אמר כלום, שלא מצינו בשמשון שיצא נזירות מפיו, ואם כן אין נזירות זו "דבר הנידר" [הבא על ידי נדר], ואין אדם יכול להזיר את עצמו בנזירות (3) זו.

ואם כן מני היא משנתנו?!

אי רבי יהודה היא משנתנו, האמר רבי יהודה: אפילו לכתחילה מטמא נזיר שמשון למתים, ואילו במתניתין קתני: "אם נטמא" בדיעבד אינו מביא קרבן טומאה, אבל לכתחילה לא ייטמא.

ואי רבי שמעון היא משנתנו, האמר רבי שמעון: לא חיילא עליה — על המקבל על עצמו נזירות שמשון — נזירות כלל. (4)

ומשנינן: לעולם משנתנו רבי יהודה היא, ואפילו לכתחילה ייטמא נזיר שמשון למתים

—

הסוגיא מבואר שהדיוק הוא ממה ששנינו "ואם נטמא" אינו מביא קרבן טומאה, דמשמע בדיעבד אבל לכתחילה לא ייטמא.

2. כתב המאירי: ודינו [של נזיר שמשון] שהוא נזיר לעולם ואסור בתגלחת לעולם, ומכל מקום אינו נזיר גמור לכל הדברים, מפני שמשון לא יצתה נזירות מפיו אלא מאמר המלאך עשאו נזיר, ואין לנו בו נזירות אלא למה שנמצא בו, והוא איסור היין והתגלחת, אבל מיטמא הוא למתים לכתחילה שהרי מצינו שטומאה למתים הותרה בו וכו', ומשמע מלשונו שהוא מפרש מה שאמרו בבבלי "שלא יצתה נזירות מפיו" גם על דברי רבי יהודה.

3. לשון התוספות הוא: כלומר: לא נזר בניזיר, אלא מבטן אמו היה נדור בניזיר ממילא, ואנן בעינן שידור בדבר הנדור כמו "הריני כזה שנדר בניזיר", כדדרשינן בנדרים יד א "כי ידור נדר" עד שידור בדבר הנדור, [פסוק זה בנדרים נאמר, ובניזיר כתיב נמי "איש כי יפליא לנדור נדר

נזיר"].

4. הרש"ש בנדרים יט ב חידש, שעד כאן לא נחלק רבי שמעון אלא כשעושה דרך התפסה בשמשון, כי רק בדרך התפסה שאומר "זה כזה" הוא שמצאנו דבעינן דבר הנדור, אבל יכול אדם לומר "דבר זה יהא אסור עלי" אף שאינו תולה נדרו בדבר הנדור, ואם כן אף לענין נזירות שמשון, לא אמר רבי שמעון אלא שאם עושה דרך התפסה בנזירותו של שמשון אז אין נזירותו חלה, אבל אם יקבל על עצמו נזירות כזו של שמשון שלא דרך התפסה [ראה שם באיזה אופן חשוב שלא דרך התפסה] הרי זה נזיר, וכתב ליישב בזה קושיית התוספות שם, וראה שם היטב.

והחזון איש [קלז ג] כתב דלכאורה היה נראה כן, אבל הוכיח מקושיית הגמרא כאן שלרבי שמעון לא משכחת לה כלל נזירות שמשון, וראה שם שהביא עוד ראיות והאריך בביאור הענין. וב"אבי עזרי" מהדורא תליתאה כתב, שאי אפשר לקבל נזירות שמשון שלא דרך התפסה,

ודקשיא לך: אם כן למה קתני "ואם נטמא"
לשון דיעבד?

אימא לך: אידי דקתני גבי נזיר עולם "אם
נטמא" [אגב "נזיר עולם" ששינונו בו "אם
נטמא"], תנא נמי גבי "נזיר שמשון" אם
נטמא.

שינונו בברייתא: רבי יהודה אומר: נזיר
שמשון מותר ליטמא למתים. רבי שמעון
אומר: האומר "הריני נזיר שמשון" לא אמר
כלום, שלא מצאנו בשמשון שיצא נזירות
מפיו:

ומבואר, שלדעת רבי יהודה, אף על פי
שמשון לא הזיר את עצמו, בכל זאת יכול
אחר להזיר את עצמו בנזירותו, ואילו לרבי
שמעון כיון שנזירותו של שמשון לא באה
על ידי נדר, אין אדם יכול להזיר את עצמו
בזה —

לימא, רבי יהודה ורבי שמעון נחלקו
בפלותא דהני תנאי — שנחלקו לענין
נדרים אם צריך "דבר הנדר" — קמיפלגי?

דתנן: הנודר, המתפיס את נדרו, שאמר "הרי
עלי ככר זה ככור" —

רבי יעקב אוסר, ואף על פי שהבכור
קדושתו מרחם, ואינו דבר הנדר על ידי
אדם.

ורבי יוסי מתיר, כיון שאינו דבר הנדר על
ידי אדם, והתורה אמרה: "איש כי ידור
נדר", עד שידור [שיתפיס את נדרו] בדבר
הנדר.

מאי לאו, רבי יהודה — הסובר גבי נזירות
שלא בעינן "דבר הנדר" — סבר לה כרבי
יעקב, דאמר גבי נדרים, לא בעינן שיתפיס
את נדרו ב"דבר הנדר".

ורבי שמעון — המצריך "דבר הנדר"
בנזירות — סבר לה כרבי יוסי, דאמר:
בעינן שיתפיס את הנדר בדבר הנדר.⁽⁵⁾

ודחינן: לא, כלומר: אין הדבר כמו שנקט
השואל בפשיטות שרבי יעקב ורבי יוסי
נחלקו אם צריך בנדרים להתפיס דוקא
ב"דבר הנדר", אלא דכולי עלמא — בין
רבי יוסי ובין רבי יעקב — סברי דבעינן
להתפיס את הנדר בדבר הנדר.⁽⁶⁾

ושאני הכא⁽⁷⁾ גבי המתפיס את הנדר בבכור,

הנדר, וכמו שפירשו התוספות את דבריו.
ואולם צריך ביאור, דילמא כוונתו פשוטה,
שהיות ולא מצאנו שיכול אדם להזיר את עצמו
בנזירות כזו, מהיכי תיתי שאפשר לקבל נזירות
כזו?! וראה באבי עזרי מהדורא תליתאה
בהלכות נזירות.

6. כן הוא הפירוש בפשוטו, וראה קרן אורה
ומאירי.

7. כן היא גירסת התוספות.

ראה שם מילתא בטעמא, [והביאו ב"ארוז
הלבנון].

וראה לשון המאירי שכתב: "שלדעת רבי
יהודה התפסתו התפסה והוא נזיר, ולרבי
שמעון, הואיל ושמשון לא היה נדור אלא
שמאמר המלאך עשאו נזיר, אין התפסה שבו
כלום".

5. מסוגיית הגמרא מוכח שהבינה בדברי רבי
שמעון שאמר הטעם "שלא מצאנו בשמשון
שיצתה נזירות מפיו", דהיינו משום דבעינן דבר

שלדעת רבי יעקב אפשר להתפיס נדר בככור, כיון דכתיב⁽⁸⁾ בפרשת נדרים:

“איש כי ידור נדר לה”, לרבות את הככור, שאינו דבר הנידר על ידי אדם, אלא קדושתו היא מחמת היותו פטר רחם, ועל ידי ה' הוא קדוש. והטעם, משום שמצוה להקדיש את הככור בפה, על אף שהוא קדוש גם בלידה מאליו, וכמו שמפרשת הגמרא לקמן.⁽⁹⁾

ורבי יוסי, הסובר שאינו יכול להתפיס בככור — אמר לך: ההוא “לה” שנאמר גבי נדרים, לא בא לרבות את הככור שאינו נידר כלל.

אלא, מיבעי ליה לרבות את המתפיס

בחטאת ואשם, שלא נאמר היות ואינם באים אלא בחובה [שאינן אדם נודר או נודב להביא חטאת או אשם] לא יהיה מתפיס את נדרו בהם, להכי קא משמע לן הכתוב שנודרים בהם, אבל המתפיס בככור אין נדרו חל.

ומפרשת הגמרא: ומה ראית [מנין לך לפרש] לרבות חטאת ואשם מן הכתוב ולהוציא את הככור?

מרבה אני חטאת ואשם שכן מתפיסין בנדר, שאף על פי שהן באין רק חובה ולא בנדבה, מכל מקום הרי צריך להקדישן והן “דבר הנידר”.⁽¹⁰⁾

8. התוספות אינם גורסים “ביה”, וראה רש”ש ותוספות יום טוב, ונתבאר בפנים כהרש”ש.

9. נתבאר על פי התוספות בנדרים יג א [וכן הוא גם בר”ן ורא”ש שם], שכוונת הגמרא כאן הוא על פי המבואר בהמשך הסוגיא שטעמו של רבי יעקב הוא משום שאף הככור לדעתו נקרא “דבר הנידר” כיון שמצוה להקדישו, אלא שמסברא לא היינו אומרים כן, כיון שגם בלא קדושתו שאמר בפה הרי הוא קדוש מרחם, ולכן צריך לזה ריבוי “לה”.

אך לשון התוספות כאן הוא: “לא דכולי עלמא בעינן דבר הנודר בעלמא לגבי נזירות, ושאינו הכא דכתיב לה”. ומלשונם “לגבי נזירות” נראה, שטעמו של רבי יעקב הוא משום דילפינן מ”לה” שבנדרים — שלא כבנזירות — אין צורך בדבר הנידר, ומה שאמרו “לה” לרבות את הככור” לאו דוקא בכור אלא הוא הדין כל דבר שאינו נידר, וכן נראה מלשון הגמרא

בנדרים יג א “ומאן דאסר אמר קרא לה” לרבות דבר האסור” [והתוספות בנדרים נדחקו בלשון זה], ואולם פירוש זה צריך ביאור מהמשך הסוגיא, ויתבאר בהערות לקמן.

וראה עוד בפירוש הסוגיא, בפירוש הרא”ש כאן ובנדרים יג א, ובדברי המאירי כאן.

10. על פי פירוש הרא”ש, וכן פירש הר”ן בנדרים יג א, וראה פירוש המפרש; והרמב”ם [נדרים א י] מפרש: שאף חטאת ואשם פעמים שהם באים על ידי נדר, וכגון שנזר בנזירות והתחייב בחטאת ואשם.

והגר”ש רוזובסקי זצ”ל [בתידושיו לנדרים סימן יב] כתב, שלפי שיטת הרמב”ם מוכח, שאין צריך שיהא הדבר עצמו — בו הוא מתפיס — נודר, אלא שיהא במינו בא בנדר ונדבה, ולשיטת שאר הראשונים נסתפק בזה; ונפקא מינה בחקירה זו, למי שידור בהקדש שלא בא על ידי קדושת פה אלא על ידי קנין חצר. [וראה עוד מזה בהערות הבאות].

ורבי יוסי אמר לך: נהי דמצוה להקדישו, אי לא מקדיש ליה בפיו מי לא קדוש מרחם?! ואם כן אין זה "דבר הנידר", שאין זה אלא מצוה בעלמא.

כאן שבה הגמרא למבואר לעיל שאין להוכיח מדברי רבי יעקב שהוא סובר שנזירות שמשון חלה, היות ושאני נדר בבכור דכתיב "לה"; ומקשה: (13)

סוף סוף הא גבי נזיר נמו הכתיב "איש כי יפליא לנדור נדר נזיר להזיר לה", ונרבה מפסוק זה — לדעת רבי יעקב — אף

ומוציא אני את הבכור שאין מתפיסו בנדר אלא מאליו הוא קדוש מרחם ואינו "דבר הנידר" כלל.

ורבי יעקב — המרבה את הבכור מ"לה" — אמר לך: בכור נמי מתפיסו בנדר הוא, ומתרבה מ"לה"!

דהרי תניא: של בית רבינו [רבין] אמרו (11):

מנין למי שנולד לו בכור בתוך עדרו, שמצוה לקדש אותו ולומר: תוקדש בבכורה, שנאמר: "כל הבכור אשר יולד בבקרך ובצאנך הזכר תקדיש". (12)

קדושה, ועיקר כוונת הגמרא היא: אם לא שיכול אדם להטיל קדושת בכור על פטר רחם ואפילו אם לא היה קדוש מרחם, לא היה שייך לצוותו להקדישו שאין זה אלא פטומי מילי בעלמא, ובהכרח שיכול אדם להקדישו ואם כן נמצא שקדושת בכור היא קדושה הבאה בנדר ונדבה. ולפי זה אף המתפיס בבכור שלא הוקדש על ידי בעלים נדרו נדר, כיון שבמינו בא בנדר ונדבה, ואולם הביא את דברי הלחם משנה [והוכיח כן גם מדברי המחנה אפרים], שאי אפשר להתפיס בבכור שלא הוקדש על ידי הבעלים.

13. בהכרח שאין כוונת הגמרא להקשות על רבי יעקב עצמו, שהרי לא מצינו לרבי יעקב שיאמר מה הוא סובר בנזירות, אלא כוונת הגמרא להקשות על התירוץ שאמרה הגמרא לעיל, שכולי עלמא מודים בנזירות שמשון שאינה חלה, ובכור שאני משום דכתיב "לה", על זה מקשה הגמרא, דסוף סוף גם גבי נזירות כתיב "לה" ונרבה נזירות שמשון, ועל דרך זה נתבאר בפנים, וראה רש"ש.

11. בנדרים יג א הגירסא: "משום רבי אמרו".

12. א. מדברי הגמרא כאן נראה בפשוטו, שאף רבי יעקב לא אמר שבנדרים אין צריך דבר הנידר, אלא שלדעתו בכור דבר הנידר הוא, ולפי זה עיקר החילוק שאמרה הגמרא לעיל "שאני הכא דכתיב לה" היינו דשאני התפסה בבכור כיון שנאמר "לה", אבל שאר נדרים וכן נזירות שמשון שאינה דבר הנידר כלל, בזה מודים רבי יעקב ורבי יוסי שאין נודרים בהם, ואף שלא הזכירה הגמרא לעיל את כל זה, סמכה הגמרא על המשך הסוגיא; וזה דלא כמשמעות דברי התוספות כאן שהובאו לעיל בהערה, וראה מה שנכתב בהערה הבאה, [ואפשר, שהתוספות סוברים, דמתחילה באמת סברה הגמרא שהוא ריבוי לכל דבר האסור, ואחר כך חוזרת בה הגמרא].

ב. הגר"ש רוזובסקי זצ"ל בחידושי שם [הובאו בהערה לעיל] הוכיח מסוגיא זו שאין צריך דבר הנידר בפועל, אלא שיהא במינו בא בנדר, ומשום שאפילו בכור שנתקדש על ידי בעלים, כיון שכבר נתקדש הבכור מרחם, אין בכור זה עצמו דבר הבא בנדר, שאין קדושה על

נזירות שמשון! (14)?

ומשנינן: **ההוא** — "לה" דכתיב גבי נזיר — **מיבעי ליה** [נצרך הוא], **לכדתניא**:

אמר שמעון הצדיק [שהיה כהן]:

מימי לא אכלתי אשם נזירות שמביא הנזיר

אם נטמא, מפני שהייתי חושש שהנזיר כשנטמא מתחרט הוא למפרע על נזרו, כיון שהוא סותר את הימים הראשונים שכבר מנה, ונמצא שמביא הוא חולין לעזרה. (15)

חזין מקרבנות נזיר של אדם אחד שבא אלי

בכור נמי מתפיסו בנדר", מוכח שלא אמר כן רבי יעקב אלא בבכור, ולא בשאר דבר האסור.

15. א. כן כתבו התוספות, והוא על פי הגמרא בנדרים ט ב "א"ל רבי יונה, היינו טעמא, כשהן וכו' וכשהן מיטמאין ורביין עליהן ימי נזירות, מתחרטין בהן, ונמצאו מביאין חולין לעזרה".

וכתב שם הר"ן: מביאין חולין לעזרה לאו דוקא, שכל זמן שלא התירן חכם נזירותן קיימת וקרבתיהן חובה עליהן, אלא כעין חולין קאמר, שמתוך שאין כוונתן רצויה אף קרבתיהן אינן רצוין, אבל בהך גברא שבא מן הדרום ליכא למיחש להכי, שכיון שהיתה כוונתו כל כך רצויה בתחלה, אנן סהדי שלא נתחרט", וכן כתב הרא"ש כאן ושם; והרשב"א בנדרים שם כתב אף הוא כן, ואחר כך כתב "והפירושין פירשו: שהוא מביא חולין גמורין לעזרה, ושמא הן עושין אותו כנדרים שגגות שסבור היה לקבל הנזירות ואינו יכול", ודחה הרשב"א שם פירוש זה, וכן המאירי שם הביא שיטה זו ודחאה; [וראה מה שהביא ב"אריזי הלכנון" אות עג מדברי המהרי"ט והמהבי"ט].

ב. כתב הרא"ש בנדרים שם [וראה גם רשב"א ומאירי]: "הוא הדין נמי דלא הוה אכל קרבנותיו שהביא אחר שמנה נזירות טהרה, דכיון שנתחרט בטומאתו הוי כאילו נעקר נדרו"; [וראה מה שהביא ב"אריזי הלכנון" אות עג בשם "חסדי דוד", שהכריח שנוזיר זה הבא מן הדרום הביא קרבנות טהרה, והוכיח מזה כהרא"ש].

14. א. בפשוטו כוונת הגמרא היא, שמ"לה" האמור בנדרים אנו לומדים לרבות לרבות בכור בלבד שמצוה להקדישו, כי תפסת מרובה לא תפסת, ואין לך לרבות שאר דבר האסור שאינו נידר, אבל מלה" האמור בנזירות יש לנו לרבות אפילו נזירות שמשון שאינה דבר הנידר כלל, שאם לא כן מה בא הכתוב לרבות; וחידוש הוא כי עד כאן לא שמענו לרבות מ"לה" אלא כעין בכור שהוא דבר הנדור קצת, אבל לא לרבות דבר שאינו נדור כלל.

ויש מבארים על פי משמעות התוספות ולשון הגמרא בנדרים — שהובאו בהערה לעיל — שרבי יעקב עצמו מרבה מ"לה" האמור בנדרים כל דבר האסור ולא דוקא בכור, וזה הוא שמקשה הגמרא לדעת רבי יעקב [וכמו שכתבו התוספות שהקושיא היא על רבי יעקב לבדו], שאם כן נרבה מ"לה" האמור בנזיר שאפשר לידור נזירות בדבר האסור כגון נזירות שמשון, וכמו שלדעתו אנו מרבים מ"לה" האמור בנדרים כל דבר אסור.

ב. הקשה רבינו עקיבא איגר על דברי התוספות שקושיית הגמרא היא לרבי יעקב: והרי אף לרבי יוסי הסובר שאין מתפיסין בבכור, אינו משום שאינו דורש את הכתוב "לה" אלא שהוא דורשו על מתפיס בחטאת ואשם, ואם כן בנזיר שלא שייך חטאת ואשם, נאמר שבא לרבות אפילו נזירות שמשון, וראה עוד שם, [לאמור באות א' אין מקום לקושייתו, ומוכח מדבריו שלא כדברי האחרונים; וכבר נתבאר לעיל שמדברי הגמרא "ורבי יעקב אמר לך

עליך הכתוב אומר: איש כי יפליא לנדוד
נדר נזיר להזיר לה.

כלומר, שתחלת נדרו לגמרי לשם שמים,
ולא היה דואג שיתחרט אף על פי שנטמא.
אבל שאר נודרים סתמא נודרים בעת צרה או
על עבירה שבידן כדי להצטער ולכפר על
עוונם, וכשמתרבים הימים עליהם ממה
שגמרו בדעתן, קרוב הוא להיות תוהא על
הראשונות.⁽²¹⁾

וכאן שבה הגמרא לדברי רבי שמעון, שאמר
"שלא מצינו בשמשון שיצא נזירות מפיו".
ומשמע שאף אביו — שהוא יכול להדירו
בנזיר וכמו ששנינו לקמן כח ב "האיש מדיר
את בנו בנזיר" — לא הדירו, שאם לא כן
הרי היה "נידרר":

ומקשינן עלה: ושמשון לאו נזיר על ידי
אביו הוה!?

והבתיב: "וירא מלאך ה' אל האשה. כי הנך
הרה וילדת בן, ומורה לא יעלה על ראשו.
כי נזיר אלהים יהיה הנער מן הבטן".

מן הדרום,⁽¹⁶⁾ והיה יפה עינים וטוב רואי,
וקוצותיו [קוצות שערות ראש] סדורות לו
תלתלים —

אמרתי לו: בני! מה ראית לשחת שער נאה
זה בתגלחת הנזיר?

כלומר: למה נדרת בנזיר ותהיה צריך לגלח?

אמר לי אותו אדם: רועה הייתי לאבי
בעירי⁽¹⁷⁾, וחלכתי לשאוב מים מן המעיין,
ונסתכלתי בכבואה שלי, בתואר פני הנשקף
מן המים, ופחז [מיהר] יצרי עלי וביקש
לטורדני מן העולם לילך אחר מראה עיני⁽¹⁸⁾

ואמרתי לו [אמרתי בעצמי]⁽¹⁹⁾: ריקה!⁽²⁰⁾
מפני מה אתה מתגאה בעולם שאינו שלך
שסופך להיות אחר מותך רימה ותולעה?
העבודה [נשבע אני]! שאגלחך לשמים.

וכששמעתי את דברי הנזיר: עמדתי
ונשקתי לו אתו נזיר על ראשו, ואמרתי לו:
כמותך — שנזירותך לשם שמים היתה —
ירבו נזירים בישראל!

16. ראה במהרש"א בנדרים שביאר מה ענין
לספר שהיה מן הדרום; וב"עין יעקב" כתב
לפרש ד"מן הדרום" היינו מלשכה דרומית
מזרחית ששם היו הנזירים מבשלים את
שלמיהם, ולפי דבריו נמצא שהיו אלו קרבנות
טהרה, אלא שנטמא נזיר זה תחילה, וכדלעיל
בשם ה"חסדי דוד".

19. מאירי בנדרים ט ב, ולשון המפרש שם
"אמרתי לו, כך אמר בעצמו".

20. בנדרים שם הגירסא: "רשע".

21. הרא"ש בנדרים ט ב כתב: עליך אמר קרא
"איש כי יפליא וגו'" וכתב "קדוש יהיה", כיוצא
בך קראו הכתוב קדוש.

17. ראה במהרש"א בנדרים ט ב, שביאר למה
היה צריך להזכיר שהיה רועה לאביו.

18. נתבאר על פי הר"ן בנדרים ט ב, והביא
מקור ללשון "פחז" מן הכתוב בפרשת ויחי אצל

18. נתבאר על פי הר"ן בנדרים ט ב, והביא
מקור ללשון "פחז" מן הכתוב בפרשת ויחי אצל

אלא תאמר דמחכא יש ללמוד שנטמא שמשון למתים, דכתיב: ויך מהם שלשים איש ויקח את חליצותם [בגדים שהפשיט מעליהם], הרי שנגע בהם בהפשיטו אותם.

אף זו אי אפשר לומר, כי דילמא אשלחיונן ברישא וחדר קטלינן [הפשיט אותם תחילה ואחר כך הרגם]!?

ואם כן מנין שנטמא שמשון למתים?

ומשנינן: "ויך — ואחר כך — ויקח" כתיב, ומשמע שלא לקח את חליצותם עד שלא היכה אותם.

ואכתי מקשינן: ודילמא גוססין (25) שוינן, היכה אותם עד שגססו ואז חלץ את בגדיהם ובטהרתו הוא עומד.

אלא, (26) גמרא גמירי לה [קבלה היתה בידם] שהרג אותם ממש ואחר כך חלצם, הרי שנטמא למת. (27)

וכאן שבה הגמרא למה ששנינו במשנתנו

וקא סלקא דעתין, שכוונת המלאך היתה שעל אביו יהיה להדירו בנזיר לכשילוד, (22) הרי שמשון עצמו באה נזירותו על ידי נדר!?

ומשנינן: התם, מלאך הוא דקאמר בנבואה, שכך יהיה בשמשון שיהיה נזיר, אבל לא ציוה שידירונו אביו בנזיר.

כאן מוסיפה הגמרא לבאר את דברי רבי יהודה בברייתא, שאמר: שכן מצינו בשמשון שנטמא:

ומנלן דאיטמי שמשון למתים?

אילימא משום דכתיב גבי שמשון שאמר: "בלחי החמור הכיתי אלף איש", הרי שלא חשש ליטמאות למתים (23) —

כך אי אפשר לפרש, ומשום דילמא גרווי גרי בחו [לשון חצים] ולא נגע בחו, שמא מרחוק היה זורק עליהם את לחי החמור (24) והרגם, אך לא היה נוגע בהם.

22. לשון התוספות הוא:

וקס"ד שהמלאך היה אומר לאביו שיזירונו לכשילוד, וכתב הרש"ש שאולי צריך לומר "על אביו" שהרי לאשה הוא שאמר ולא לאב, ועל פי זה נתבאר בפנים.

ומדברי התוספות שכתבו "שיזירונו לכשילוד" משמע שאין האב יכול להדיר את בנו כשהוא עובר, וראה מה שכתב בזה ב"מרומי שדה", ואולם צריך ביאור שהרי הכתוב אומר "כי נזיר אלהים יהיה הנער מן הבטן".

23. ואף שגויים היו, ואיכא למאן דאמר שגויים אינם מטמאים באוהל, מכל מקום במגע הרי הם מטמאים לכולי עלמא.

24. רש"ש, וחלק על פירושו של התוספות יום טוב.

25. כתבו התוספות, שלאו דוקא גוססים, כי אם היה אסור ליטמא למתים אף בגוססים היה אסור ליגע, שאין הנזיר מותר ליגע בגוסס, אלא כלומר קרוב לגוססים.

26. ביאור לשון "אלא" הוא, כי שוב אין צריך לדקדק את לשון הכתוב "ויך ויקח" כי קבלה היא בידם שהיכה אותם תחילה ואחר כך חלצם.

27. נתבאר על פי התוספות; והמהר"ץ חיות כתב על פי הרמב"ם, שקבלה היתה בידם מהלכה למשה מסיני שנזיר שמשון מותר ליטמא

וממשיכה הברייתא: ומגלח היה אבשלום אחד לשנים עשר חודש.

שנאמר: "ובאבשלום לא היה איש יפה בכל ישראל להלל מאד. ובגלחו את ראשו וחייה מקיץ ימים לימים אשר יגלח כי כבד עליו וגלחו" —

ויליף רבי בגזירה שוה "ימים ימים" מבתי א-ה ערי חומה שנאמר בהם "ימים תהיה גאולתו", ולמד מזה:

מה התם, בבתי ערי חומה אין המוכר גואל את הבית אלא עד שנים עשר חודש (1) —

אף כאן, בגילוח אבשלום היה זה בכל יב

שנזיר עולם מיקל ראשו בתער ומביא שלש בהמות, ושואלת:

ונזיר עולם, היכא כתיב [היכן כתוב] שהוא מותר להקל את ראשו?

ומפרשת הגמרא את מקור הדין מהא דתניא:

רבי אומר: אבשלום בנו של דוד נזיר עולם היה —

שנאמר: ויהי מקץ ארבעים שנה, ויאמר אבשלום אל המלך: אלכה נא ואשלם את נדרי אשר נדרתי לך בחברון. והיינו, לשלם את קרבנותיו שהוא צריך להביא כשהוא מיקל את שעריו. (28)

שאמר אבשלום "אלכה נא ואשלמה את נדרי", וכן פירשו המפרש והמאירי שהנדר הוא קרבנות הנזירות.

ג. ב"עיון יעקב" כתב על דברי המפרש, לבאר מה שאמר הכתוב "אלכה נא וגו'". כי נדר נדר עבדך בשבתי בגשור ארם לאמר, אם ישוב ישיבני ה' ירושלים ועבדתי את ה', דהיינו שנדר בעת צרה לשלם את קרבנות הנזירות, ראה שם. ולפי זה מוכח מכאן שאין נזיר עולם חייב להקל את שעריו ולהביא שלש בהמות [ראה בענין זה בהערות במשנתנו], שאם כן אין כאן נדר להבאת קרבנות שהרי מחוייב ועומד הוא, אלא שנדר להקל את שעריו ואז יביא את קרבנות הנזירות.

ד. המאירי כתב: היתה קבלה בידם שנדר זה נזירות עולם היה, ואפשר שמכוח ממה שנאמר עליו אחר שבא מגשור שלא היה מגלח אלא מקץ ימים, ולמדו מכאן שנזיר עולם מגלח לפרקים ידועים.

1. הקשו רבינו עקיבא איגר והמנחת חינוך מצוה שסח אות יב: הרי שיטת רבי עצמו

למתים, וכן משמע מרש"י במכות כב א, ולשיטתם לשון "אלא" מתבאר כפשוטו.

28. א. כתבו התוספות: "וסתם נדר משמע ליה נזירות, ועוד אחר שלא היה מגלח אלא מימים לימים משום שהכביד עליו שעריו [וכמו שנאמר לפני פסוק זה: "ובגלחו את ראשו והיה מקץ ימים לימים אשר יגלח כי כבד עליו וגלחו וגו'"] מכלל דנזירות נדר", ביאור תירוצם השני הוא: שמאותו פסוק לבד אין ללמוד שהיה נזיר כי אולי היה מגדל שער שלא מטעם נזירות, אלא שמפסוק "ואשלם את נדרי" אנו לומדים שהיה נדור, ומהפסוק דלעיל אנו מבינים שאותו נדר מכח נזירות הוא שהיה.

ב. לעיל בעמוד א כתבו התוספות: "אסמכתא — שמביא שלש בהמות — מאבשלום דאמר **אשלם נדרי** חטאת עולה ושלמים כנזיר טהור", ודבריהם שם משלימים את דבריהם כאן, כי אותו נדר שביקש אבשלום ללכת ולשלם לא היה נדר הנזירות, אלא הקרבנות שהוא צריך להביא שאותם צריך הוא ללכת ולשלם, ואילו את הנזירות נוהג הוא בכל מקום שהוא, וזה הוא